

Hoffsten Motor Aktiebolag
Söderbymalmsvägen 4B
136 44 HANDEN

RekMb

Beslut om sanktionsavgift

Beslut

Länsstyrelsen i Stockholms län (Länsstyrelsen) beslutar att Hoffsten Motor Aktiebolag, 556547-4268, (bolaget) ska betala en sanktionsavgift om 1 000 000 (en miljon) kronor.

Sammanfattning

Bolaget bedriver verksamhet inom kontanthandel, bilförsäljning, fordon övriga. Bolaget registrerades i Bolagsverkets register mot penningtvätt den 4 december 2017 och driver enligt registret följande verksamhet: kontanthandel, bilförsäljning, fordon övriga.

Länsstyrelsen har genom sin tillsyn granskat hur bolaget har följt bestämmelserna i regelverket om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism¹ (penningtvättsregelverket) under perioden den 1 januari 2018 till och med den 31 januari 2020 (tillsynsperioden). Granskningen visar att bolaget inte uppfyller penningtvättsregelverkets krav på verksamhetsutövare i nästintill någon del. Bolaget har således inte vidtagit tillräckliga åtgärder för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism och inte heller beaktat förbud mot att utföra enstaka transaktioner.

Bedömningen efter genomförd granskning är att bolagets överträdelser av penningtvättsregelverket har medfört en avsevärd ökning av risken för att verksamheten kan bli utnyttjad för penningtvätt och finansiering av terrorism. Länsstyrelsen bedömer att bolagets överträdelser av penningtvättsregelverket i flera väsentliga delar är av synnerligen allvarlig art och att överträdelserna pågått under hela den tidsperiod som Länsstyrelsen granskat bolaget.

Överträdelserna av penningtvättsregelverket innebär att bolaget ska betala en sanktionsavgift om 1 000 000 kronor.

¹ Lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, förordningen (2009:92) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Beskrivning av ärendet

Penningtvättsregelverket gäller bland andra verksamhetsutövare som driver yrkesmässig handel med varor där det kan antas att det, nu eller framöver, betalas ut eller tas emot kontanter på belopp som uppgår till motsvarande 5 000 euro eller mer. Det kan vara en enstaka transaktion eller flera transaktioner som har ett samband och tillsammans når upp till 5 000 euro.²

Av förarbetena till lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (penningtvättslagen) framgår att större kontanta betalningar är förenade med hög risk för penningtvätt.³ En stor del av brottsvinsterna når aldrig banksektorn utan konsumeras i form av guld, dyra bilar och exklusiva smycken.⁴ De illegala pengarna möter vid konsumtion en rad olika branscher inom handels- och tjänstesektorn, såsom bland annat bilhandel.⁵ Syftet med penningtvättslagen är att förhindra att bland andra de som bedriver handel med varor mot kontant betalning utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.⁶

Bolaget registrerades i Bolagsverkets register mot penningtvätt den 4 december 2017 och bedriver enligt registret följande verksamhet; kontanthandel, bilförsäljning, fordon övriga. Bolaget driver verksamhet som omfattas av penningtvättsregelverket och är därför skyldigt att vidta åtgärder för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism i enlighet med regelverket. Tillsynen över att penningtvättsregelverket följs av sådan verksamhet ska utövas av länsstyrelserna i Stockholms, Västra Götalands och Skåne län. Eftersom bolaget har sitt säte i Stockholms län är Länsstyrelsen i Stockholms län tillsynsmyndighet för bolaget.⁷

Den 4 februari 2020 förelades bolaget att inkomma med bolagets allmänna riskbedömning och de rutiner och riktlinjer avseende verksamhetens åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism samt annan dokumentation som enligt penningtvättsregelverket ska finnas i bolaget. Bolaget förelades även att inkomma med sex anonyma exempel på vidtagna kundkännedomsgåtgärder där kundrelationen är förknippad med låg, normal och hög risk samt en förteckning över bolagets kontanta transaktioner avseende köpta och sålda produkter under tillsynsperioden och som uppgår till 5 000 euro eller mer, samt

² 1 kap 2 § första stycket 16 penningtvättslagen.

³ Prop. 2016/2017:173, "Ytterligare åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism", s. 195.

⁴ Brottsförebyggande rådets rapport från 2011 om rapportering och hantering av misstänkta transaktioner i samband med penningtvätt (Brå 2011:4) och Brottsförebyggande rådets rapport från 2015 om penningtvätt och annan penninghantering (Brå 2015:22).

⁵ Brå 2015:22 s. 60 f.

⁶ 1 kap. 1 § penningtvättslagen.

⁷ 16 § första och andra styckena förordningen (2009:92) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

kontanta transaktioner under 5 000 euro som kan antas ha samband och tillsammans uppgår till 5 000 euro eller mer. I de fall kundkännedomsgåtgärder vidtagits skulle dokumentation avseende följande inges: datum för transaktion, transaktionsbelopp, kundens namn, personnummer, organisationsnummer, adress, bostättningsland samt eventuell verklig huvudman. Därtill ombads bolaget att inge följande uppgifter avseende ovannämnda tillsynsperiod; utdrag ur huvudboken för kassakontot där bolagets samtliga kontanta transaktioner avseende köpta och sålda produkter bokförts; uppgift om den totala summan kontanter som hanterats i verksamheten fördelat på köp och försäljning; uppgift om antalet genomförda och nekade transaktioner eller affärsrelationer som misstänkts för penningtvätt eller finansiering av terrorism och som rapporterats till Finanspolisen samt uppgift om antalet genomförda och nekade transaktioner eller affärsrelationer som misstänkts för penningtvätt eller finansiering av terrorism och som inte rapporterats till Finanspolisen.

Den 21 februari 2020 kom bolaget in med ett yttrande samt bifogade handlingar till Länsstyrelsen.

Den 14 september 2020 förelades bolaget att inkomma med kompletterande uppgifter avseende de kontanta transaktioner som genomförts i bolaget under tillsynsperioden och som uppgått till 5000 euro eller mer samt kontanta transaktioner under 5 000 euro som kan antas ha samband och tillsammans uppgått till 5000 euro. Vidare förelades bolaget att inkomma med fullständiga kundkännedomsgåtgärder för samtliga kunder som genomfört de ovannämnda transaktionerna. Av föreläggandet framgick att de begärda kundkännedomsgåtgärderna skulle innehålla följande: kundens namn, personnummer, adress, information om hur identifiering av kunden och kontroll av dennes identitet skett, information om hur kontroll av verklig huvudman och dennes identitet genomförts, samtliga transaktioner kunden utfört (oavsett belopp och betalningssätt), syftet och art med affärsförbindelsen, information om ekonomiska medels ursprung, information om kunden eller kundens verkliga huvudman är en person i politiskt utsatt ställning (PEP) eller en familjemedlem eller känd medarbetare till en sådan person, information om kunden är etablerad i ett land utanför EES som av Europeiska kommissionen identifierats som ett högriskredjeland, bolagets bedömning av risken som kan förknippas med respektive kundrelation (kundens riskprofil) och kopior på övriga dokument eller uppgifter som har inhämtats inom ramen för åtgärder som bolaget vidtagit för att uppnå tillräcklig kundkännedom avseende respektive kund.

Bolaget inkom den 22 september 2020 med ett kompletterande yttrande. Bolaget inkom därefter med kompletterande handlingar den 24 september 2020. Vid ett telefonsamtal den 8 oktober 2020 lämnade bolaget även vissa kompletterande uppgifter till Länsstyrelsen.

Den 20 oktober 2021 underrättades bolaget om att Länsstyrelsen inom kort avsåg att fatta beslut i ärendet. Bolaget gavs även möjlighet att inkomma med slutligt yttrande i ärendet. Bolaget uppgav i telefonsamtal den 29 oktober 2021 att det inte hade något att tillägga i ärendet.

Motivering till beslutet

Allmän riskbedömning

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövare som omfattas av penningtvättsregelverket ska göra en allmän riskbedömning av hur de produkter som denne tillhandahåller i sin verksamhet kan utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Även hur stor risken är för att detta sker ska anges. Verksamhetsutövaren ska särskilt beakta vilka slags produkter denne tillhandahåller, vilka kunder och distributionskanaler som finns och vilka geografiska riskfaktorer som finns i verksamheten.⁸ Riskbedömningen ska vara dokumenterad⁹ och utvärderas årligen.¹⁰ Omfattningen av den allmänna riskbedömningen ska bestämmas med hänsyn till verksamhetsutövarens storlek och art och de risker för penningtvätt eller finansiering av terrorism som kan antas föreligga. Riskbedömningen ska vara utformad på så sätt att den kan ligga till grund för verksamhetens rutiner, riktlinjer och övriga åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.¹¹

Länsstyrelsens bedömning

Av bolagets inlämnade yttrande den 21 februari 2020 framgår, som det får förstås, att bolagets riskbedömning är att bolaget under åren 2018 och 2019 sålt ett visst antal bilar och att det i snitt är [REDACTED] i kontanta medel [REDACTED] som uppgått till över 5 000 euro. Av yttrandet framgår även att sättet bolaget sålt bilarna på överlag varit genom [REDACTED] eller till andra [REDACTED].

Länsstyrelsen konstaterar att bolagets yttrande utgör ett svar som är upprättat med anledning av Länsstyrelsens föreläggande att inkomma med handlingar avseende bland annat allmän riskbedömning. Bolaget har således inte gett in sådan allmän riskbedömning som bolaget är skyldigt att upprätta och dokumentera enligt kraven i penningtvättsregelverket varför myndigheten utgår från att sådan saknas i bolaget. Bolaget har därmed inte bedömt hur verksamhetens

⁸ 2 kap. 1 § penningtvättslagen.

⁹ 2 kap. 2 § andra stycket penningtvättslagen.

¹⁰ 2 kap. 2 § Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2019:53).

¹¹ 2 kap. 2 § första stycket penningtvättslagen.

produkter kan utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism, det vill säga gjort en allmän riskbedömning under tillsynsperioden.

Oaktat det ovan anförda kan Länsstyrelsen konstatera följande om bolagets yttrande. Bolaget har identifierat verksamhetens produkter och till viss del bolagets kunder och distributionskanaler. Länsstyrelsen bedömer att den av bolaget gjorda uppräkningsen inte kan anses vara vare sig uttömmande eller tillräcklig. Vidare har bolaget inte identifierat verksamhetens geografiska riskfaktorer och andra verksamhetsspecifika omständigheter. Någon bedömning av vilka risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som antas föreligga avseende verksamhetens produkter, kunder, distributionskanaler, geografiska riskfaktorer och verksamhetsspecifika omständigheter har heller inte gjorts. Analys och bedömning av hur de olika faktorerna kan utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism och hur stor risken är för att detta sker saknas.

I den allmänna riskbedömningen ska även information om tillvägagångssätt och andra relevanta uppgifter som myndigheter lämnar om penningtvätt och finansiering av terrorism vägas in. Omfattningen av den allmänna riskbedömningen ska bestämmas med hänsyn till bolagets storlek och art samt de risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som kan antas föreligga. Att dessa omständigheter vägts in framgår inte av bolagets yttrande.

Länsstyrelsen bedömer sammantaget att bolaget inte har vidtagit lämpliga åtgärder för att identifiera och bedöma riskerna - hot och sårbarheter - med verksamhetens produkter, kunder, distributionskanaler och geografiska riskfaktorer samt verksamhetsspecifika omständigheter. Syftet med en allmän riskbedömning är att besvara frågan om och hur bolagets produkter kan användas för att till exempel dölja medels samband med brott eller brottslig verksamhet. Länsstyrelsens bedömning är att bolaget inte har gjort en allmän riskbedömning i enlighet med kraven i penningtvättslagen varför bolaget saknar insikt om hur verksamhetens produkter kan utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Länsstyrelsen bedömer att avsaknad av en allmän riskbedömning utgör en synnerligen allvarlig överträdelse av penningtvättsregelverket. Detta särskilt med hänsyn till att bolagets allmänna riskbedömning ska ligga till grund för verksamhetens riskbedömning av kunder samt rutiner, riktlinjer och övriga åtgärder som ska vidtas för att minska risken att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Bolagets rutiner och riktlinjer för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism ska således skapas utifrån en relevant, uppdaterad och verklighetsanpassad allmän riskbedömning. Bolaget har inte genomfört någon allmän riskbedömning i enlighet med kraven i penningtvättslagen under den granskade perioden. Länsstyrelsens

bedömning är att bolaget därigenom har löpt ökad risk för att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Riskbedömning av kunder

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska bedöma den risk för penningtvätt och finansiering av terrorism som kan förknippas med dennes kunder. Kundens riskprofil ska bestämmas med utgångspunkt i den allmänna riskbedömningen och verksamhetsutövarens kännedom om kunden. Kundens riskprofil ska följas upp under pågående affärsförbindelse och korrigeras när det finns anledning till det.¹²

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen har ovan bedömt att bolaget saknar en allmän riskbedömning som bolaget är skyldigt att upprätta och dokumentera i enlighet med kraven i penningtvättslagen. I avsaknad av en allmän riskbedömning saknas förutsättningar att bestämma kundens riskprofil. Detta med beaktande av att kundens riskprofil ska bestämmas bland annat med utgångspunkt i bolagets allmänna riskbedömning.

Risikkvalificeringen av kunder syftar till att avgöra i vilken nivå, låg, normal eller hög, som kunden ska placeras. Därefter ska bolaget bestämma omfattningen av de kundkännedomsåtgärder som krävs för att hantera risken kopplad till kunden. Detta innebär att varje kund efter en helhetsbedömning ska tilldelas en egen risikkvalificering och att åtgärderna för att motverka riskerna ska anpassas individuellt för varje kund.

Länsstyrelsen konstaterar att det i de av bolaget ingivna yttranden och handlingar saknas uppgifter kring kundernas riskprofiler. Det framgår inte om eller hur bolaget bedömer de risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som kan förknippas med bolagets kundrelationer. Bolaget saknar med andra ord en metod för att avgöra risken som kan förknippas med bolagets kunder. Länsstyrelsen utgår därmed från att någon risikkvalificering av bolagets kunder inte har gjorts under tillsynsperioden.

Mot denna bakgrund bedömer Länsstyrelsen att bolaget inte tilldelar riskprofiler på sådant sätt som krävs i enlighet med penningtvättslagen.

Med hänsyn till betydelsen av att kunder ska tilldelas riskprofiler är Länsstyrelsens bedömning att bolaget genom att inte tilldela, följa upp

¹² 2 kap. 3 § penningtvättslagen.

och vid behov ändra sina kunders riskprofiler har löpt ökad risk för att bli utnyttjat för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Kundkännedom

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska ha dokumenterade och uppdaterade rutiner och riktlinjer när det gäller dess åtgärder för kundkännedom.¹³ Rutinerna och riktlinjerna ska i relevanta delar vara riskbaserade. Det innebär att de ska vara utformade för att kunna hantera och motverka de risker som har identifierats i den allmänna riskbedömningen.¹⁴

Åtgärder för kundkännedom ska bland annat vidtas (i) när en affärsförbindelse¹⁵ etableras om det då är sannolikt eller under förbindelsens gång står klart att utbetalt eller mottaget belopp i kontanter inom ramen för förbindelsen uppgår till motsvarande 5 000 euro eller mer, (ii) när kunder vidtar transaktioner där utbetalt eller mottaget belopp i kontanter uppgår till motsvarande 5 000 euro eller mer eller (iii) vid transaktioner där utbetalt eller mottaget belopp i kontanter understiger ett belopp om 5 000 euro och som verksamhetsutövaren inser eller borde inse har ett samband med en eller flera andra transaktioner i kontanter som tillsammans uppgår till minst 5 000 euro.¹⁶

Reglerna om åtgärder för kundkännedom innebär bland annat att verksamhetsutövaren ska identifiera sina kunder¹⁷ och ta reda på tillräckligt mycket om kunderna¹⁸ för att kunna bedöma och hantera de risker som varje kund innebär. Om det är fråga om en affärsförbindelse ska verksamhetsutövaren även begära information om affärsförbindelsens syfte och art. Syftet med informationen är att ge verksamhetsutövaren underlag för att bedöma risken som kan förknippas med kunden och hur kunden förväntas agera inom ramen för affärsförbindelsen.

En sådan bedömning är nödvändig för att det ska vara möjligt att upptäcka avvikelser från kundens förväntade beteende.¹⁹

Verksamhetsutövaren ska löpande följa upp pågående affärsförbindelser i syfte att säkerställa att kännedomen om kunden är aktuell och tillräcklig för att motverka risken som kan förknippas med kunden.²⁰ Den löpande uppföljningen innebär också krav på granskning för att upptäcka avvikande transaktioner och aktiviteter som kan utgöra misstänkt penningtvätt eller finansiering av terrorism.

¹³ 2 kap. 8 § första stycket penningtvättslagen.

¹⁴ Prop. 2016/17:173 s. 213.

¹⁵ 1 kap. 8 § 1 penningtvättslagen.

¹⁶ 3 kap. 6 § penningtvättslagen

¹⁷ 3 kap. 7 § penningtvättslagen.

¹⁸ 3 kap. 7-8 §§, 10-11 §§ penningtvättslagen.

¹⁹ 3 kap. 12 § penningtvättslagen.

²⁰ 3 kap. 13 § penningtvättslagen.

Omfattningen av övervakningen och granskningen samt hur ofta denna ska ske beror på riskerna i affärsförbindelsen.²¹

Närmare information om kundens ekonomiska situation bör begäras när det är motiverat av risken i affärsförbindelsen. Detsamma gäller närmare information om varifrån kundens ekonomiska medel kommer. Detta bör i regel bli aktuellt först om risken bedöms som hög, eller om sådan information behövs för att bedöma kundens riskfyllda eller avvikande aktiviteter och transaktioner.²² Samma information som vid bedömning av en affärsförbindelse ska begäras in även vid enstaka transaktioner som kan förknippas med hög risk. Detta eftersom verksamhetsutövaren i sådana fall måste vidta skärpta kundkännedomsåtgärder.

Om risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism bedöms som låg, får förenklade kundkännedomsåtgärder tillämpas. Bedöms däremot risken som hög ska skärpta åtgärder vidtas vilket kan avse inhämtande av ytterligare information om kundens affärsverksamhet eller ekonomiska situation och uppgifter om varifrån kundens ekonomiska medel kommer.²³

Verksamhetsutövaren får inte ingå eller upprätthålla en affärsrelation eller utföra en enstaka transaktion om denne inte har tillräcklig kännedom om kunden. Detta för att verksamhetsutövaren ska kunna hantera risken för penningtvätt och finansiering av terrorism som förknippas med kundrelationen och övervaka och bedöma kundens aktiviteter och transaktioner.²⁴

Verksamhetsutövaren ska på ett föreskrivet sätt dokumentera²⁵ vidtagna åtgärder för kundkännedom samt bevara dokumentationen.²⁶ Verksamhetsutövaren ska vidare bevara handlingar och uppgifter i fem år om handlingarna och uppgifterna avser 1) åtgärder som har vidtagits för kundkännedom enligt 3 kap. och 4 kap. 2 § eller 2) transaktioner som genomförts med under inom ramen för affärsförbindelser eller vid enstaka transaktioner som omfattas av krav på åtgärder för kundkännedom enligt 3 kap. 4-6 §§ penningtvättslagen.²⁷ Tiden ska räknas från det att åtgärderna eller transaktionerna utfördes eller, i de fall då en affärsförbindelse har etablerats, affärsförbindelsen upphörde. Om en enstaka transaktion inte har genomförts till följd av misstanke om penningtvätt eller

²¹ 4 kap. 1 § andra stycket penningtvättslagen.

²² Prop. 2016/17:173, s. 248.

²³ 3 kap. 15-16 §§ penningtvättslagen.

²⁴ 3 kap. 1 § första stycket penningtvättslagen.

²⁵ 3 kap. 3 § andra och tredje styckena, 4 § andra och tredje styckena, 5 § tredje stycket, 7 § tredje stycket, 9 § andra stycket Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

²⁶ 3 kap. 12 § Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

²⁷ 5 kap. 3 § första stycket penningtvättslagen.

finansiering av terrorism, ska tiden räknas från det att avståendet skedde.²⁸

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen konstaterar inledningsvis att bolaget, i avsaknad av en allmän riskbedömning saknar förutsättningar för att ha användbara och verksamhetsanpassade rutiner och riktlinjer för att motverka att bolaget utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Av de yttranden som getts in i ärendet framgår att bolagets rutiner är att säljare alltid ska dokumentera köpet enligt "Köpeavtal personbilar" med uppgifter om namn, adress, [REDACTED] nummer, telefonnummer och eventuell mejladress samt namnunderskrift. Säljaren ska, såsom får förstås, vid enstaka fall fråga vart pengarna kommer ifrån. Svaren är genomgående att kunden [REDACTED] [REDACTED]. Enligt bolaget finns inte ytterligare rutiner eftersom det inte har tillgång till personuppgifter. Bolaget har dock angett att kunder som samtidigt tar ett lån i samband med köpet granskas av banken och att bolaget granskas av en [REDACTED]. Därtill har bolaget angett att körkortskontroll sker och kundkontrakt skrivs för bilköp.

Länsstyrelsen konstaterar att bolagets yttranden utgör svar som är upprättade med anledning av Länsstyrelsens föreläggande att inkomma med handlingar och uppgifter, bland annat avseende rutiner och riktlinjer för vidtagande av kundkännedsåtgärder som bolaget är skyldigt att upprätta och dokumentera enligt kraven i penningtvättsregelverket. Enligt penningtvättsregelverket ska bolagets rutiner och riktlinjer avseende kundkännedom vara dokumenterade, begripliga, situationsanpassade och tillämpbara så att bolaget och i förekommande fall dess anställda ska ha kännedom om vilka åtgärder som ska vidtas i olika situationer. Rutinerna och riktlinjerna ska vidare användas för att hantera och motverka de risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som bolaget har identifierat i sin allmänna riskbedömning.²⁹ Med beaktande av detta bedöms det bolaget angett i sitt svar inte uppfylla kraven på rutiner och riktlinjer som verksamhetsutövaren ska ha i sin verksamhet enligt penningtvättsregelverket för att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism.

Länsstyrelsens bedömning är därför att bolaget under tillsynsperioden har saknat dokumenterade rutiner och riktlinjer för kundkännedom och att bolaget därmed brustit i att ha rutiner och riktlinjer för kundkännedsåtgärder under nämnda period. Det bolaget uppgett i sitt svar till Länsstyrelsen ändrar inte myndighetens bedömning i denna del.

²⁸ 5 kap. 3 § andra stycket penningtvättslagen.

²⁹ Prop. 2016/17:173 s. 212 ff.

Oaktat ovan anförda bedömer Länsstyrelsen att bolagets redogörelser i ingivna yttranden, även om dessa hade varit dokumenterade i verksamheten, inte hade utgjort tillräckliga rutiner och riktlinjer för kundkännedsåtgärder för att uppnå kraven i penningtvätsregelverket. Av nämnda åtgärder framgår inte att syftet med dessa är att identifiera kunden och kontrollera kundens identitet. Bolaget har uppgett att körkortskontroll genomförs av bolagets kunder. Med hänsyn till att bolagets kunder som Länsstyrelsen, utifrån de uppgifter som ingetts av bolaget, kan konstatera utgörs av både [REDACTED] och [REDACTED] är Länsstyrelsens bedömning att körkortskontroller inte är tillräckliga kundkännedsåtgärder. Av yttrandena framgår inte hur en körkortskontroll genomförs. Av yttrandena framgår inte heller om kontroll och identifiering i bolaget även omfattar företrädare för bolagets kunder samt kontroll av dennes behörighet att företräda kunden och hur sådana kontroller i sådana fall genomförs. Inte heller det bolaget uppgett avseende kundkontrakt är tillräckliga kundkännedsåtgärder. Inte heller anges att eller hur bolaget ska kontrollera verklig huvudman, om kunden eller dennes verkliga huvudman är en person i politisk utsatt ställning (PEP) eller en sådan persons nära anhörig alternativt känd medarbetare. Det framgår inte om eller hur det kontrolleras om kunden är etablerad i ett som av Europeiska kommissionen identifieras som ett högriskredjeland. Vad gäller kundernas ekonomiska medel bedömer Länsstyrelsen att, trots att bolaget uppger att en fråga i vissa fall ställs gällande varifrån kundens pengar kommer ifrån så saknar bolaget dokumentation kring denna information vilket är en brist. För det fall bolaget ingår en affärsförbindelse ska bolaget ha rutiner och riktlinjer för att inhämta uppgifter om affärsförbindelsens syfte och art. Uppgifter om detta saknas. Härtill saknas uppgifter om hur kundkännedom avseende pågående affärsförbindelser löpande och vid behov följs upp för att säkerhetsställa att kundkännedom är aktuell och tillräcklig för att hantera den bedömda risken för penningtvätt och finansiering av terrorism. Det framgår heller inte att bolaget har skärpta åtgärder för kundkännedom när det är motiverat för att hantera risken som kan förknippas med kundrelationen. Rutinerna och riktlinjerna ska även innehålla hur de nämnda kontrollera genomförs.

Länsstyrelsen vill även poängtera att uppgiften om att bolaget har en [REDACTED] som granskar bolaget inte kan anses utgöra en kundkännedsåtgärd eftersom granskningen sker utav bolaget och inte bolagets kunder. Inte heller uppgiften om att kunder som samtidigt tar ett lån även granskas av banken kan anses utgöra en kundkännedsåtgärd eftersom det inte är bolaget som genomför granskningen av kunden utifrån transaktionen mellan bolaget och kunden.

I bolagets inlämnade yttrande den 21 februari 2020 framgår att bolagets totala summa kontanta köp under tillsynsperioden varit [REDACTED] kronor. Det framgår även att bolagets totala summa för

kontant försäljning under tillsynsperioden uppgått till totalt [REDACTED] kronor. Bolaget har således under tillsynsperioden haft en sammanlagd kontanthantering om [REDACTED] kronor.

Länsstyrelsen har inom ramen för stickprovskontroll efterfrågat sex anonyma exempel på vidtagna kundkännedomsgärder. Bolaget har, såsom det får förstås, uppgett att exempel saknas. Länsstyrelsen har inom ramen för stickprovskontroll även begärt in uppgift om, inklusive fullständiga kundkännedomsgärder, samtliga transaktioner avseende köpta och sålda produkter som uppgår till 5 000 euro eller mer, samt kontanta transaktioner under 5 000 euro som kan antas ha samband och tillsammans uppgår till 5 000 euro eller mer som utförts under tillsynsperioden. För sammanställning av genomförda transaktioner, se bilaga 2.

Av bolagets inlämnade förteckning över ovan angivna kontanta transaktioner, framgår att bolaget sammanlagt genomfört [REDACTED] transaktioner avseende försäljning som uppgått till över 5 000 euro under den granskade tillsynsperioden. Transaktionerna har uppgått till mellan [REDACTED] kronor och [REDACTED] kronor. Den totala summan av kontanta medel som bolaget mottagit vid transaktioner uppgående till 5 000 euro eller mer uppgår till cirka [REDACTED] kronor. Bolaget har uppgett i yttrande den 22 september 2020 att det inte [REDACTED] varor för över 5 000 euro kontant.

Länsstyrelsen har förelagt bolaget att inkomma med fullständiga kundkännedomsgärder för samtliga kunder som genomfört de transaktioner bolaget redovisat och som framgår av ovan angiven förteckning om sådana kundkännedomsgärder gjorts. Av förteckningen framgår namn på kunden, [REDACTED] nummer alternativt [REDACTED] snummer och i vissa fall vad som anges vara ett [REDACTED] -nummer samt adress för [REDACTED] transaktioner. För [REDACTED] transaktioner framgår namn på kunden samt [REDACTED] nummer alternativt [REDACTED] snummer. För [REDACTED] transaktion framgår enbart namn på kunden samt adress. För [REDACTED] transaktion framgår att bolaget har haft fel [REDACTED] nummer på kunden men dennes namn framgår. Någon dokumentation över genomförda kundkännedomsgärder har dock inte lämnats in.

Länsstyrelsen har ovan bedömt att bolaget i avsaknad av en allmän riskbedömning saknar förutsättningar för att ha användbara och verksamhetsanpassade rutiner och riktlinjer för att motverka att bolaget utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism och att bolaget inte heller uppfyller kraven på att ha dokumenterade rutiner och riktlinjer avseende åtgärder för kundkännedom under den granskade perioden. Länsstyrelsen bedömer därför att de uppgifter som framgår av förteckningen avseende bolagets kunder inte har inhämtats i enlighet med kraven i penningtvättsregelverket. Myndigheten konstaterar även att det saknas dokumentation över

vidtagna åtgärder, trots att dessa uttryckligen efterfrågats, varför Länsstyrelsen utgår från att sådana saknas i bolaget.

Länsstyrelsen bedömer, utifrån de uppgifter som bolaget angett om sina kunder och i avsaknad av dokumentation av vidtagna kundkännedomsåtgärder, att bolaget inte vidtagit tillräckliga kundkännedomsåtgärder i enlighet med de krav som ställs i regelverket. I avsaknad av verksamhetsanpassade rutiner och riktlinjer har bolaget dessutom inte heller haft förutsättningar att kunna bedöma vad som är tillräcklig kundkännedom. Bolaget har trots det inte iakttagit förbud att utföra enstaka transaktioner för det fall tillräcklig kundkännedom enligt penningtvättsregelverket inte uppnåts. Bolaget har således i strid med förbud som gäller enligt regelverket sammanlagt tagit emot ett kontant belopp om cirka [REDACTED] kronor.

Länsstyrelsen bedömer sammanfattningsvis att bolaget inte uppfyller kraven enligt penningtvättsregelverket avseende rutiner och riktlinjer för kundkännedomsåtgärder. Inte heller har bolaget uppfyllt kraven på att vidta kundkännedomsåtgärder i praktiken avseende de kunder där det har varit skyldigt att vidta kundkännedomsåtgärder då det inte haft förutsättningar att kunna bedöma vad som är tillräcklig kundkännedom.

Underlåtenheten att upprätta lagenliga rutiner och riktlinjer samt vidta kundkännedomsåtgärder, har, enligt Länsstyrelsens bedömning, medfört en ökad risk för att bolaget utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Länsstyrelsens bedömning är att bristerna rörande såväl underlåtenheten att upprätta rutiner och riktlinjer som underlåtenheten att vidta kundkännedomsåtgärder är synnerligen allvarliga.

Länsstyrelsen bedömer även att bolaget inte beaktat förbud mot att genomföra enstaka transaktioner om bolaget inte har tillräcklig kännedom om kunden. Utredningen i ärendet visar att bolaget trots avsaknad av kundkännedomsåtgärder för att uppnå tillräcklig kundkännedom har genomfört transaktioner där det krävts att bolaget vidtagit kundkännedomsåtgärder. Överträdelser av detta förbud bedömer Länsstyrelsen vara av synnerligen allvarlig art.

Bolagets anställda och uppdragstagare

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska ha rutiner för att anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i verksamheten och som utför arbetsuppgifter av betydelse för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism fortlöpande får relevant utbildning och information för att kunna fullgöra

verksamhetsutövarens skyldigheter enligt penningtvättslagen.³⁰ Utbildningen och informationen ska utformas utifrån de risker som verksamhetsutövaren har identifierat i sin allmänna riskbedömning och ska anpassas efter de uppdateringar som görs av den allmänna riskbedömningen. Utbildningens innehåll och frekvens ska också anpassas utifrån de anställdas och uppdragstagarnas arbetsuppgifter och funktioner.³¹ Verksamhetsutövaren ska dokumentera utbildningar som genomförs. Av dokumentationen ska det framgå vad utbildningen innehåller, namnen på deltagarna samt datumet för utbildningen.³²

Verksamhetsutövaren ska ha rutiner och vidta de åtgärder i övrigt som behövs för att skydda anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i verksamheten från hot, hämnd eller andra fientliga åtgärder till följd av att de fullgör verksamhetsutövarens skyldigheter enligt penningtvättslagen.³³

Verksamhetsutövaren får inte utsätta en anställd, en uppdragstagare eller någon annan som på liknande grund deltar i verksamheten för repressalier på grund av att denne har informerat om misstänkt penningtvätt eller finansiering av terrorism, internt eller till Polismyndigheten.³⁴

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen konstaterar att det i bolagets yttranden och ingivna handlingar inte återfinns någon information om huruvida bolaget ser till att dess anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i verksamheten och som utför arbetsuppgifter av betydelse för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism fortlöpande får relevant utbildning och information för att kunna fullgöra verksamhetsutövarens skyldigheter enligt penningtvättslagen. Bolaget har inte heller gett in någon dokumentation avseende sådan utbildning vilket är en brist.

I bolagets yttranden och ingivna handlingar nämns inte heller om bolaget har rutiner och vidtar de åtgärder i övrigt som behövs för att skydda anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i verksamheten och som utför arbetsuppgifter av betydelse för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Länsstyrelsen utgår därför från att nyssnämnda rutiner och riktlinjer saknas i bolaget.

Länsstyrelsen bedömer sammanfattningsvis att bolaget saknar ovannämnda rutiner och riktlinjer och att bolaget därigenom löper en

³⁰ 2 kap. 14 § penningtvättslagen.

³¹ 2 kap. 8 § Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

³² 2 kap. 9 § Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

³³ 2 kap. 15 § första stycket penningtvättslagen.

³⁴ 2 kap. 15 § andra stycket penningtvättslagen.

ökad risk att bli utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Övervakning och rapportering

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska ha dokumenterade rutiner och riktlinjer avseende övervakning och rapportering.³⁵ Verksamhetsutövaren ska övervaka pågående affärsförbindelser och bedöma enstaka transaktioner i syfte att upptäcka misstänkta aktiviteter och transaktioner.³⁶ Skärpta kundkännedomsgärder och andra nödvändiga åtgärder ska vidtas vid avvikelser eller misstänkta aktiviteter eller transaktioner för att bedöma om det finns skälig grund att misstänka att det är fråga om penningtvätt eller finansiering av terrorism eller att egendom annars härrör från brottslig handling.³⁷ Verksamhetsutövaren får inte etablera en affärsförbindelse eller utföra en transaktion om det finns misstanke om att produkter kommer att användas för penningtvätt eller finansiering av terrorism.³⁸ Om det inte är möjligt att låta bli att utföra en misstänkt transaktion eller om ett avstående från att genomföra transaktionen sannolikt skulle försvåra utredningen får dock transaktionen genomföras.³⁹

Om verksamhetsutövaren har skälig grund att misstänka penningtvätt eller finansiering av terrorism eller att egendom härrör från brottslig handling ska detta rapporteras till Polismyndigheten (Finanspolisen).⁴⁰

Vidare ska verksamhetsutövaren på begäran av Polismyndigheten lämna alla uppgifter som behövs för en utredning om penningtvätt eller finansiering av terrorism.⁴¹ En verksamhetsutövare ska ha ett system för att snabbt och fullständigt kunna lämna uppgifter om huruvida verksamhetsutövaren under de senaste fem åren har haft en affärsförbindelse med en viss person och, om så skulle vara fallet, om förbindelsens art.⁴² Systemet för uppgiftslämning ska vara strukturerat och sökbart.⁴³

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen kan konstatera att bolaget inte har kommit in med rutiner och riktlinjer för övervakning och rapportering varför Länsstyrelsen utgår från att sådana inte finns i bolaget. Bolaget har

³⁵ 2 kap. 8 § första stycket penningtvättslagen.

³⁶ 4 kap. 1 § första stycket penningtvättslagen.

³⁷ 4 kap. 2 § penningtvättslagen.

³⁸ 3 kap. 2 § och 3 § första stycket penningtvättslagen.

³⁹ 3 kap. 3 § andra stycket penningtvättslagen.

⁴⁰ 4 kap. 3 § penningtvättslagen.

⁴¹ 4 kap. 6 § penningtvättslagen.

⁴² 4 kap. 7 § penningtvättslagen.

⁴³ 4 kap. 1 § andra stycket Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter (OIFS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

således inte dokumenterat hur pågående affärsförbindelse kontrolleras och enstaka transaktioner bedöms för att bolaget ska upptäcka aktiviteter och transaktioner som avviker från vad bolaget har anledning att räkna med.

Bolaget har inte heller dokumenterat vilka omständigheter som kan motivera närmare granskning och utredning och hur sådan granskning och utredning ska genomföras. Länsstyrelsen kan vidare konstatera att bolaget inte har dokumenterat att de ska vidta skärpta åtgärder eller andra nödvändiga åtgärder om avvikelser eller misstänka transaktioner uppmärksammas. Bolaget saknar även rutiner och riktlinjer för att rapportera till Finanspolisen utan dröjsmål vid skälig grund om misstänkt penningtvätt eller finansiering av terrorism eller att egendom annars härrör från brottslig handling. Bolaget har inte heller något system på plats för att snabbt och fullständigt kunna lämna uppgifter till Polismyndigheten och Säkerhetspolisen om huruvida bolaget under de senaste fem åren har haft en affärsförbindelse med en viss person och om så skulle vara fallet, om förbindelsens art. Det framgår inte heller att bolaget har kunskap om den tystnadsplikt som råder i fråga om bedömning och uppgifter som framkommer i samband med bolagets övervakning.

Länsstyrelsen bedömer sammantaget att bolaget saknar rutiner och riktlinjer gällande övervakning och rapportering och att detta inneburit att bolaget under tillsynsperioden har köpt ökad risk för att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Länsstyrelsen bedömer att överträdelserna är av synnerligen allvarlig art. Detta särskilt med hänsyn till att verksamhetsutövare som bedriver handel med produkter mot kontant betalning och därmed omfattas av penningtvättsregelverket också har att agera på misstanke om penningtvätt eller finansiering av terrorism vid kontanttransaktioner som understiger 5 000 euro samt vid betalningar som sker på annat sätt än med kontanter.⁴⁴ Bolaget är således skyldigt att vidta skärpta kundkännedomsåtgärder och andra nödvändiga åtgärder vid alla kundkontakter när det finns misstankar om penningtvätt och finansiering av terrorism. Detta gäller oavsett de undantag eller beloppsbegränsningar som i övrigt gäller för kontanthandlare.⁴⁵

Behandling av personuppgifter

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska ha dokumenterade rutiner och riktlinjer avseende sina åtgärder för behandling av personuppgifter.⁴⁶

Verksamhetsutövaren ska bevara handlingar och uppgifter i fem år om handlingarna och uppgifterna avser 1) åtgärder som har vidtagits för kundkännedom enligt 3 kap. och 4 kap. 2 § eller 2) transaktioner som

⁴⁴ Prop. 2016/17:173 s. 232.

⁴⁵ Prop. 2016/17:173 s. 231.

⁴⁶ 2 kap. 8 § första stycket penningtvättslagen.

genomförts med under inom ramen för affärsförbindelser eller vid enstaka transaktioner som omfattas av krav på åtgärder för kundkännedom enligt 3 kap. 4-6 §§ penningtvättslagen.⁴⁷ Tiden ska räknas från det att åtgärderna eller transaktionerna utfördes eller, i de fall då en affärsförbindelse har etablerats, affärsförbindelsen upphörde. Om en enstaka transaktion inte har genomförts till följd av misstanke om penningtvätt eller finansiering av terrorism, ska tiden räknas från det att avståendet skedde.⁴⁸ Efter en förfrågan från Polismyndigheten eller annan myndighet ska verksamhetsutövaren bevara uppgifter och handlingar under en längre period än fem år. Den sammanlagda tiden som handlingarna och uppgifterna bevaras får inte överstiga tio år.⁴⁹ Information om att personuppgifter behandlas enligt 4 kap. 2, 3 eller 6 § och om att sådana uppgifter lagras enligt 3 eller 4 § får inte lämnas till kunden.⁵⁰ Den som är verksam hos verksamhetsutövare får inte obehörigen röja att vissa personuppgifter behandlas och att sådana uppgifter bevaras.⁵¹

Länsstyrelsens bedömning

Bolaget har i sitt yttrande den 21 februari 2020, vad avser rutiner och riktlinjer avseende åtgärder för behandling av personuppgifter, uppgett att bolaget följer bokföringslagen och att allt material lagras i [REDACTED]. Bolaget har dock inte gett in några dokumenterade rutiner och riktlinjer avseende behandling av personuppgifter utifrån de bestämmelser som återfinns i penningtvätsregelverket varför myndigheten utgår från att sådana saknas i bolaget. Bolaget bedöms därför inte uppfylla kraven på att ha dokumenterade rutiner och riktlinjer för behandling av personuppgifter under tillsynsperioden. Det bolaget uppgett i sitt svar till Länsstyrelsen ändrar inte myndighetens bedömning då bokföringslagen inte tar sikte på de krav som ställs på verksamhetsutövare enligt penningtvätsregelverket.

Intern kontroll och anmälningar av misstänkta överträdelser

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska ha rutiner och riktlinjer för intern kontroll.⁵² När det är motiverat med hänsyn till verksamhetens storlek och art ska verksamhetsutövaren bland annat utse en ansvarig för regelefterlevnad⁵³, en centralt funktionsansvarig⁵⁴ och inrätta en oberoende granskningsfunktion med ansvar för att granska de interna riktlinjer, kontroller och förfaranden som syftar till att

⁴⁷ 5 kap. 3 § första stycket penningtvättslagen.

⁴⁸ 5 kap. 3 § andra stycket penningtvättslagen.

⁴⁹ 5 kap. 4 § penningtvättslagen.

⁵⁰ 5 kap. 7 § penningtvättslagen.

⁵¹ 5 kap. 11 § penningtvättslagen.

⁵² 6 kap. 1 § första stycket penningtvättslagen.

⁵³ 6 kap. 2 § första stycket 1 penningtvättslagen.

⁵⁴ 6 kap. 2 § första stycket 2 penningtvättslagen

verksamhetsutövaren ska fullgöra sina skyldigheter enligt penningtvättsregelverket⁵⁵. Den som är centralt funktionsansvarig ansvarar för att rapportera till Polismyndigheten i de fall misstanke om penningtvätt eller finansiering av terrorism eller att egendom härrör från brottslig handling uppstår.⁵⁶ När det inte är motiverat att utse funktioner ska verksamhetsutövaren genom sina rutiner och riktlinjer säkerställa att det finns en funktion för regelefterlevnad.⁵⁷

Verksamhetsutövaren ska även tillhandahålla ändamålsenliga rapporteringssystem för anställda och uppdragstagare som vill göra anmälningar om misstänkta överträdelser av penningtvättsregelverket⁵⁸ samt ha rutiner och vidta de åtgärder i övrigt som behöver för att skydda sådana personer mot hot, hämnd eller andra fientliga åtgärder.⁵⁹

Länsstyrelsens bedömning

Vad gäller rutiner och riktlinjer avseende intern kontroll och anmälningar om misstänkta överträdelser har bolaget anfört att ekonomiansvarig granskar köpeavtal inför bokföringen.

Länsstyrelsen bedömer att det bolaget anfört inte utgör sådana rutiner och riktlinjer vad gäller intern kontroll och anmälningar av misstänkta överträdelser som ska finnas enligt penningtvättsregelverket. Bolaget ska ha rutiner och riktlinjer som omfattar information hur de interna kontrollerna genomförs för att säkerhetsställa efterlevnaden av penningtvättsregelverket. Länsstyrelsen bedömer därför att bolaget helt saknar rutiner och riktlinjer för intern kontroll och anmälningar om misstänkta överträdelser.

Vidare framgår inte om det finns rutiner för bolagets medarbetare som vill göra anmälningar om misstänkta överträdelser av penningtvättsregelverket – så kallat system för visseblåsare. Därtill saknas uppgift om bolaget tillhandahåller skydd för medarbetare från hot, hämnd eller andra fientliga åtgärder till följd av att de gjort en anmälan om misstänkta överträdelser av penningtvättsregelverket – så kallat visseblåarskydd. Länsstyrelsens utgår således från att ovannämnda rutiner saknas i bolaget.

Länsstyrelsens bedömning är sammantaget att bolaget inte uppfyller kraven enligt penningtvättsregelverket vad gäller intern kontroll och anmälningar av misstänkta överträdelser.

⁵⁵ 6 kap. 2 § första stycket 3 penningtvättslagen.

⁵⁶ 6 kap. 2 § andra stycket och 4 kap. 3 § penningtvättslagen.

⁵⁷ 6 kap. 3 § Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

⁵⁸ 6 kap. 4 § penningtvättslagen.

⁵⁹ 6 kap. 4 a § penningtvättslagen.

Val av ingripande

Gällande bestämmelser

Vid en överträdelse får tillsynsmyndigheten ingripa mot en verksamhetsutövare genom att utfärda ett föreläggande om att göra rättelse eller, vid överträdelser som inte är ringa, genom ett beslut om sanktionsavgift. Om överträdelsen är allvarlig, upprepad eller systematisk får tillsynsmyndigheten förelägga verksamhetsutövaren att upphöra med verksamheten.⁶⁰ Länsstyrelsens förelägganden får förenas med vite.⁶¹

Vid valet av ingripande ska tillsynsmyndigheten ta hänsyn till hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den har pågått. Särskild hänsyn ska tas till skador som har uppstått och graden av ansvar.⁶² Omständigheter som anges i 7 kap. 13 § första stycket penningtvättslagen är typiskt relevanta och kan påverka bedömningen i både försvårande och förmildrande riktning.⁶³

I försvårande riktning ska det beaktas om verksamhetsutövaren tidigare har begått en överträdelse.⁶⁴

I förmildrande riktning ska det beaktas om (1) verksamhetsutövaren i väsentlig utsträckning genom ett aktivt samarbete har underlättat tillsynsmyndighetens utredning, och (2) om verksamhetsutövaren snabbt upphört med överträdelsen sedan den anmälts till eller påtalats av tillsynsmyndigheten.⁶⁵

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen har inom ramen för tillsynen undersökt hur bolaget efterlever kraven i penningtvättsregelverket. Länsstyrelsens utredning visar att bolaget har brustit när det gäller nästintill samtliga delar av penningtvättsregelverket. Länsstyrelsen konstaterar att bolaget saknat en adekvat och verksamhetsanpassad allmän riskbedömning. Bolaget har därför inte haft någon allmän riskbedömning som kunnat läggas till grund för verksamhetens rutiner, riktlinjer och övriga åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Bolaget har även haft i princip obefintliga rutiner och riktlinjer för att motverka risken att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Sammantaget har Länsstyrelsens granskning visat att bolaget inte uppfyller kraven enligt penningtvättsregelverket i nästintill någon del.

Länsstyrelsens tillsyn av bolaget har visat att ovan angivna brister föreligger. I förmildrande riktning ska vägas in om bolaget i väsentlig

⁶⁰ 7 kap. 11 § penningtvättslagen.

⁶¹ 7 kap. 24 § penningtvättslagen.

⁶² 7 kap. 13 § första stycket penningtvättslagen.

⁶³ Prop. 2016/17: 173 s. 554 f.

⁶⁴ 7 kap. 13 § andra stycket penningtvättslagen.

⁶⁵ 7 kap. 13 § tredje stycket penningtvättslagen.

mån har underlättat Länsstyrelsens utredning. Av förarbetena till penningtvättslagen framgår att det bör krävas att verksamhetsutövaren självant för fram viktig information som myndigheten inte redan förfogar över.⁶⁶ Därtill ska hänsyn tas till om bolaget snabbt har upphört med överträdelsen sedan den anmälts eller påtalats av tillsynsmyndigheten. Länsstyrelsen bedömer att några skäl i förmildrande riktning inte har framkommit. Länsstyrelsen bedömer vidare att överträdelserna av penningtvättsregelverket i väsentliga delar är av synnerligen allvarlig art och har pågått under en längre tid. Detta innebär att bolaget har löpt ökad risk att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Den förhöjda risken har förelagat sedan åtminstone den 1 januari 2018 till och med den 31 januari 2020. Länsstyrelsens bedömning är att överträdelserna har medfört en avsevärd ökning av risken för att verksamheten kan bli utnyttjad för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Bolaget har även, genom att inte ha följt penningtvättsregelverket, främjat osund konkurrens på marknaden.

Med beaktande av de sammantagna omständigheterna i ärendet gör Länsstyrelsen bedömningen att ett ingripande ska ske genom ett beslut om sanktionsavgift.

Sanktionsavgiftens storlek

Gällande bestämmelser

Sanktionsavgiften för en verksamhetsutövare som är en juridisk person ska som högst fastställas till det högsta av (1) två gånger den vinst som verksamhetsutövaren gjort till följd av överträdelsen, om beloppet går att fastställa, eller (2) ett belopp i kronor motsvarande en miljon euro.⁶⁷ Särskild hänsyn ska tas till de förmildrande och försvårande omständigheterna som framgår av 7 kap. 13 § penningtvättslagen samt till den juridiska personens finansiella ställning och, om det går att fastställa, den vinst som gjorts till följd av överträdelsen.⁶⁸

Länsstyrelsens bedömning

Den eventuella vinst som bolaget kan ha gjort till följd av överträdelser av penningtvättsregelverket går inte att fastställa. Länsstyrelsen har därför att fastställa sanktionsavgiften till ett belopp i kronor motsvarande högst en miljon euro som nu motsvarar ca 10 250 000 kronor. Sanktionsavgiften får inte bestämmas till ett belopp lägre än 5 000 kronor.

⁶⁶ Prop. 2016/17:173 s. 555.

⁶⁷ 7 kap. 14 § första stycket penningtvättslagen.

⁶⁸ 7 kap. 16 § penningtvättslagen.

Länsstyrelsens granskning har visat att bolaget saknat en adekvat och verksamhetsanpassad allmän riskbedömning och de rutiner och riktlinjer som krävs enligt penningtvättsregelverket. Länsstyrelsen har vidare bedömt att överträdelserna i flera väsentliga delar varit av synnerligen allvarlig art. Detta med beaktande av att bolaget i avsaknad av allmän riskbedömning och de rutiner och riktlinjer som penningtvättsregelverket kräver att verksamhetsutövare ska ha på plats saknat förutsättningar för att kunna förebygga, upptäcka och rapportera penningtvätt eller finansiering av terrorism. Bolaget har trots det genomfört ■■■ kontanta transaktioner motsvarande 5 000 euro eller mer till ett sammanlagt värde om cirka ■■■ kronor. Därigenom har bolaget heller inte iakttagit penningtvättslagens förbud mot att utföra enstaka transaktioner som gäller så länge tillräcklig kundkännedom inte uppnåtts. Bolaget har därmed löpt ökad risk att utnyttjats för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Länsstyrelsen har konstaterat att bristerna i efterlevnaden av penningtvättsregelverket i flera väsentliga delar är av synnerligen allvarlig art. Bolaget har löpt ökad risk att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. De konstaterade bristerna ligger inom bolagets kontroll och har funnits i bolaget under hela den granskade perioden. Sammantaget är detta omständigheter som enligt Länsstyrelsens mening talar i försvårande riktning vid bestämmande av sanktionsavgiftens storlek.

Länsstyrelsen kan konstatera att den kontanta hanteringen i bolaget sett till bolagets totala omsättning inte är omfattande. Länsstyrelsen vill i sammanhanget dock betona att det inte endast är vid bolagets kontanta transaktioner, enstaka eller sådana som kan antas ha samband, som överstiger 5 000 euro eller mer som bolaget har att vidta kundkännedomsåtgärder. Bolaget har även att agera vid misstanke om penningtvätt eller finansiering av terrorism vid kontanta transaktioner som understiger 5 000 euro samt vid betalningar som sker på annat sätt än med kontanter. Detta innebär att alla kundkontakter omfattas av penningtvättsregelverket vid avvikelser, misstänkta aktiviteter eller transaktioner.⁶⁹

Länsstyrelsen beaktar även att bolagets bristande regelefterlevnad kan ha inneburit fördelar för bolaget jämfört med konkurrenter som följt penningtvättsregelverket och därigenom lagt både tid och resurser på att efterleva regelverket.

Vid bestämmande av sanktionsavgiftens storlek ska hänsyn tas till den juridiska personens finansiella ställning. Med finansiell ställning avses

⁶⁹ Prop. 2016/17:173 s. 232.

exempelvis bolagets årsomsättning.⁷⁰ Sanktionerna ska vara effektiva, proportionella och avskräckande.⁷¹

Bolaget omsatte under räkenskapsåret 1 januari 2018 till 31 december 2018 ca 82 miljoner kronor. Vidare omsatte bolaget under räkenskapsåret 1 januari 2019 till 31 december 2019 ca 85 miljoner kronor.

Vid en samlad bedömning av överträdelseernas karaktär och med hänsyn till bolagets årsomsättning och finansiella ställning samt andra relevanta omständigheter bestämmer Länsstyrelsen sanktionsavgiften till 1 000 000 kronor.

Sanktionsavgiften tillfaller staten och faktureras av Länsstyrelsen efter att beslutet har vunnit laga kraft.

Länsstyrelsen erinrar om följande

Tillsynsärendet avslutas genom detta beslut. Skyldighet att ha upprättade, uppdaterade riskbedömningar och rutiner och riktlinjer kvarstår. Länsstyrelsen kan komma att följa upp att verksamheten följer penningtvätsregelverket genom nya tillsynsåtgärder.

Bestämmelser som beslutet grundas på

- 1 kap. 2 § första stycket 16, 2 kap. 1-3 §§, 8 §, 14-15 §§, 3 kap. 1 § första stycket, 2-3 §§, 6-14 §§, 16-17 §§, 19-20 §§, 4 kap. 1-3 §§, 6-7 §§, 9 §§, 5 kap. 1-8 §§, 11 §, 6 kap. 1-2 och 4-4 a §§, 7 kap. 1 § första stycket, 10 §, 11 § första stycket, 13-14 §§, 16 §, 21 §, 25 § andra stycket lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.
- 16 § första och andra styckena förordningen (2009:92) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.
- 1 kap. 1 §, 2 kap. 2 §, 4-6 §§, 8-10 §§, 3 kap. 2-7 §§, 9 §, 12 §, 4 kap. 1 §, 5 kap. 1-2 §§, 6 kap. 2-3 §§ Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Du kan överklaga beslutet

Se bilaga med överklagandehänvisning.

⁷⁰ Prop. 2016/17:173 s.411; Prop. 2013/14:228 "Förstärkta kapitaltäckningsregler" s. 240.

⁷¹ Prop. 2016/17: 173 s. 357.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av tillförordnad chef för enheten för tillsyn Karin Hultman med jurist Elin Ramos som föredragande. I den slutliga handläggningen har också jurist Frida Berglund medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Bilagor

1. Överklagandehänvisning förvaltningsrätten
2. Sammanställning av transaktioner

Du kan överklaga beslutet hos förvaltningsrätten

Om du inte är nöjd med länsstyrelsens beslut, kan du skriftligen överklaga beslutet hos förvaltningsrätten.

Hur överklagar jag beslutet?

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska du lämna eller skicka din skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Stockholm antingen via e-post; stockholm@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Stockholm, Box 22067, 104 22 Stockholm.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag du fick del av beslutet. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det förvaltningsrätten som beslutar om tiden kan förlängas.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande **inom tre veckor** från den dag då beslutet meddelades.

Ditt överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som du överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur du vill att beslutet ska ändras.
- Varför du anser att länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Skriv också följande uppgifter, om du inte tidigare lämnat dem:

- Person- eller organisationsnummer.
- Telefonnummer där du kan nås dagtid (med undantag för nummer som avser ett hemligt mobilabonnemang som behöver uppges endast om rätten begär det).
- E-postadress.
- Annat som har betydelse för att domstolen ska kunna nå dig.

Om du har handlingar som du anser stödjer din överklagan så bör du bifoga kopior på dessa. Kontakta länsstyrelsen i förväg om du behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om du anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt dig ska ombudet underteckna skrivelsen, bifoga en fullmakt i original från dig samt uppges sitt eget namn, adress och telefonnummer.

Behöver du veta mer?

Har du ytterligare frågor kan du kontakta länsstyrelsen via e-post, stockholm@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-223 10 00. Ange diarienummer 4893-2020.